

PATRIARHIA ROMÂNĂ

La 25 februarie 1925 a fost promulgată Legea pentru ridicarea scaunului arhiepiscopal și mitropolitan al Ungrovlahiei, ca primat al României, la rangul de scaun patriarhal. Mitropolitul primat al României, dr. Miron Elie Cristea, episcop de Caransebeș, a devenit primul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Victoria de la Posada (9-12 noiembrie 1330) a oștenilor lui Basarab (1324-1352) asupra invadatorilor unguri consfințește apariția statului feudal Țara Românească. Concomitent cu unificarea politică a cnezatelor și voievodatelor românești, logic, a fost realizată și unificarea bisericească. În locul episcopilor slujitori ai cultului, la fiecare cneaz sau voievod a fost ales sau numit un singur ierarh cu denumirea de mitropolit. Mitropolia Țării Românești a fost condusă de un înalt ierarh al cărui nume nu este cunoscut. De-abia în 1359 aflăm documentar numele mitropolitului Iachint din Vicina. Patriarhia ecumenică din Constantinopol era cea mai mare autoritate bisericească a Ortodoxiei. Fiul lui Basarab, Nicolae Alexandru (1352-1364), a cerut de mai multe ori recunoașterea Bisericii Țării Românești. În mai 1359 patriarhul Calist I a confirmat aprobarea sinodală constantinopolitană, că Iachint este mitropolit în scaunul Ungrovlahiei. Termenul Ungrovlahia însemna Vlahia de lângă Ungaria, aceasta din urmă fiind cunoscută ca stat feudal puternic, iar Vlahia având o existență de trei decenii. Reședința mitropolitană a fost mutată probabil de la Vicina la Câmpulung (Argeșul fusese pustiit de oștenii lui Carol Robert), la Curtea de Argeș în biserica Sfântul Nicolae, la mănăstirea Dealu, la Târgoviște. În 1370 a fost înființată a doua mitropolie, cea a Severinului, care cuprindea zona din dreapta Oltului, însă a avut o existență efemeră până în 1403, teritoriile respective intrând în administrația Mitropoliei Ungrovlahiei. În 1503 au fost înființate două mitropolii: a Râmnicului, care păstora credincioșii din fosta mitropolie a Severinului (numită și a Noului Severin) cu reședința la Râmnic, și a Buzăului, cu jurisdicție pentru județele Buzău, Râmnicu Sărat, Saac (Săcuieni) și Brăila, cu reședința la Buzău. Dobrogea a fost ocupată de turci în 1417, iar credincioșii ortodocși români au trecut sub autoritatea ecleziastică a mitropoliților greci de Dristor (Silistra). După cucerirea Brăilei de otomani în 1542, pe teritoriul raialei Brăilei s-a constituit Mitropolia Proilaviei (numele grecesc al Brăilei) administrată de ierarhi greci, subordonată Patriarhiei din Constantinopol.

În 1359 constatăm întemeierea altui stat feudal românesc, Moldova, prin descălecatul lui Bogdan. Se pare că scaunul mitropolitan al primilor ierarhi ortodocși ai statului independent Moldova avea reședința la Rădăuți, biserica Sfântul Nicolae devenind necropolă domnească. Într-un act bizantin este confirmată Mitropolia Moldovei recunoscută de Patriarhia ecumenică, înainte de septembrie 1386. Posibil ca actul înființării să fi fost în perioada 1381-1386. Când Petru Mușat (cca. 1375-cca

1391) a solicitat mitropolitului Haliciului să hirotonească doi moldoveni (după 1386), împotrivirea Patriarhiei constantinopolitane a determinat o criză stinsă de-abia de Alexandru cel Bun (1400-1432). După mutarea la Suceava a Mitropoliei, în Rădăuți a rămas o simplă episcopie. Deci exista mitropolia la Suceava și trei episcopii: Roman, Rădăuți și, mai târziu, Huși.

Remarcabil este faptul că autocefalia Bisericii Ortodoxe Române a fost recunoscută oficial de Patriarhia din Constantinopol în 1885. Bisericele Țării Românești și Moldovei, mai pregnant după 1453 (cucerirea Constantinopolului) au fost cvasiautocefale, fără a permite vreun amestec decizional, păstrând unitatea dogmatică a Ortodoxiei.

În Transilvania, după cucerirea maghiară, bisericile ortodoxe românești au fost persecutate și chiar desființate. Catolicismul era religia oficială, iar Ortodoxismul, considerat schismatic, chiar eretic, era religie considerată tolerată, neavând sprijin statal sau de la Românii munteni sau moldoveni, care preferau să sprijine excesiv ortodoxismul de la Sfântul Munte sau bisericile grecești, nicidecum bisericile ortodoxe transilvănene.

Totuși, biserica ortodoxă n-a dispărut.

Cu toate că bisericile catolice din Alba Iulia, Oradea, Cenad și altele au fost înființate pe locul vechilor scaune episcopale ortodoxe, se cunosc zeci de biserici ortodoxe românești din piatră, ridicate de cneji sau voievozii români în secolele XIII-XV. În 1543, dieta ținută la Cluj a proclamat principiul libertății religioase în Transilvania. După 1517, anul Reformei religioase al lui Luther, catolicismul a fost crunt zdruncinat și mulți credincioși au adoptat confesiunile noi, protestante: sașii (germani) luteranismul, ungurii calvinismul, diverși credincioși unitarianismul. Ortodoxismul, care constituia credința mării majorități a locuitorilor din Transilvania, a rămas la starea de religie tolerată. Către sfârșitul secolului al XV-lea, mitropoliții ortodocși români din Transilvania aveau centrul în satul Feleac, de lângă Cluj. După 1517, Mitropolia Ortodoxă din Feleac s-a mutat în sudul Transilvaniei și o perioadă de câțiva ani scaunul mitropolitan a rămas vacant.

Mitropoliții Ungrovlahiei aveau titlul onorific de exarhi ai Plaiurilor și a toată Ungaria, prin plaiuri fiind înțeleasă Transilvania și cu această autoritate investeau și hirotoneau la Târgoviște, apoi la București după 1668, pe mitropoliții Transilvaniei. În 1597, Mihail Viteazul a ridicat lângă cetatea Alba Iulia o catedrală și o reședință mitropolitană ortodoxă care, în 1714, au fost demolate de habsburgi.

În ianuarie 1859, două dintre cele trei Principate românești, Muntenia și Moldova, s-au unit sub sceptrul lui Alexandru Ioan Cuza. După statistica din 1856, în Țara Românească existau 69 de mănăstiri (dintre care 35 închinare Locurilor Sfinte), iar în Moldova, 122 (dintre care 29 închinare). Mănăstirile închinare aveau către Statul Român datorii imense.

La 13/23 decembrie 1863, guvernul condus de Mihail Kogălniceanu, cu Dimitrie Bolintineanu ca ministru al Cultelor, a prezentat Camerei Deputaților proiectul de Secularizare a averilor mănăstirești, adică de intrare în posesia Statului Român. Țara oferea o răscumpărare uriașă. Călugării greci, beneficiari ai veniturilor mănăstirilor închinare, au refuzat suma oferită, sprijiniți de

Anglia, Rusia și Turcia. Guvernul român n-a mai plătit nimic, în patrimoniul țării fiind inclusă 25% din suprafața României de care beneficiau călugării greci. În timpul domniei lui Cuza au fost elaborate și alte legi privind organizarea bisericească. Ultima, sancționată la 11 mai 1865, prevedea numirea mitropoliților și episcopilor de Domn la propunerea Consiliului de Miniștri și a Ministerului Cultelor. În 1865, Mitropolia Ungrovlahiei avea trei eparhii sufragane: Râmnic, Buzău, Argeș, iar Moldova tot trei: Roman, Huși, Dunărea de Jos (ultima, cu reședința la Ismail, administra cele trei județe, Ismail, Cahul, Bolgrad, din sudul Basarabiei cedate României prin Pacea de la Paris din 1856).

Anul 1918. Trei mari provincii românești au revenit la sânul Patriei Mamă, România: 27 martie/9 aprilie Basarabia, 15/28 noiembrie Bucovina, 18 noiembrie/1 decembrie Transilvania împreună cu Banatul, Crișana și Maramureșul. Suprafața României Mari era de 295.050 km² (astăzi este de 237.500 km²) iar populația se dublase și ajunsese la 16.500.00 locuitori (astăzi este cu 2-3 milioane mai mare, după o sută de ani!?). În noua situație politică creată, devenea imperios necesară reorganizarea Bisericii Ortodoxe Române, într-o formă unitară sub conducerea Sfântului Sinod din București.

Dar fiecare provincie istorică a României avea un specific propriu ecleziastic. În România ante 1918, Biserica era subordonată aproape în totalitate Statului. În Bucovina, Biserica era dependentă față de împărat și Statul Habsburg, în Basarabia avea forme specific rusești, autoritare, țariste, iar în Transilvania era considerată tolerată, cu buna organizare a Statutului Organic elaborat de Mitropolitul Andrei Șaguna care promova autonomia față de Stat. Trebuia găsită o formă unitară, un numitor comun, care să armonizeze dorințele și necesitățile credincioșilor ortodocși, în special, și ale celorlalte confesiuni creștine.

La 17/30 decembrie 1919 s-a desfășurat ședința extraordinară a Sfântului Sinod unde s-au întrunit pentru prima dată mitropoliți și episcopi din statul unitar România.

Se sublinia: Unirea Națiunii Române să se extindă asupra Sfintei noastre biserici strămoșești... să alcătuiască o singură Biserică Autocefală Ortodoxă Națională Română, a cărei autoritate supremă este Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Ortodoxe Autocefale a României întregite. În ziua următoare, în înalta demnitate de episcop primat al României a fost ales episcopul de Caransebeș, Miron Elie Cristea. Alegerea unui Român din Transilvania avea o semnificație profundă pentru Statul Unitar Național Român. Lucrările pentru unificarea bisericească, începute în mai 1919, s-au intensificat și în septembrie 1920 a fost creată Constituanta bisericească alcătuită din ierarhii Sfântului Sinod și profesori de teologie. A fost stabilită o comisie din 15 membri care va elabora Statutul de organizare și funcționare al B. O. R. La 4 februarie 1925 Sfântul Sinod a adoptat hotărârea ca Mitropolia Ungrovlahiei cu scaunul mitropolitan la București să fie ridicată la rangul de Patriarhie, iar Mitropolitul Ungrovlahiei, ca primat al României... să poarte titlul de Patriarh al B. O. R. cu reședința la București. Legea care sancționa hotărârea Sfântului Sinod a fost promulgată la 25 februarie 1925.

Ceremonia de investitură și înscăunare a patriarhului a avut loc la 1 noiembrie 1925. Eforturile diplomatice pentru ridicarea scaunului mitropolitan la rangul de scaun patriarhal au fost îndelungate și laborioase. Biserica Ortodoxă Română avea după 1918 peste 14 milioane de credincioși și 5 mitropolii cu 18 eparhii: Mitropolia Ungrovlahiei, a Moldovei și Sucevei, a Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului, a Bucovinei, a Basarabiei (în 1922 se înființase și Episcopatul Armatei și al clerului militar). B. O. R. era ca număr de credincioși ortodocși a doua din lume după biserica din Rusia Sovietică, aceasta devenind din 1917 patriarhat (biserica sârbă avea șapte milioane de credincioși), iar Patriarhiile apostolice din Constantinopol, Ierusalim, Alexandria și Antiohia aveau, fiecare, câteva zeci de mii de credincioși. B.O.R. avea două facultăți de Teologie (București și Cernăuți) și din 1926 s-a înființat a treia la Chișinău; cinci academii teologice în Transilvania, numeroase seminarii. Conform recensământului din 1930, B. O. R. avea 8279 biserici, 75 mănăstiri și schituri, zece seminarii, trei facultăți, cinci academii, iar numărul ortodocșilor era de 72,6% din populație. Situația după Războiul Mondial (Marele Război) era confuză și tensionată. În Rusia, noul regim comunist era ostil Bisericii, numeroși ierarhi (și patriarhul Tihon) au fost arestați, multe

biserici demolate sau transformate în dependențe utilitare (magazii, instituții, școli, grădinițe etc). Războiul dintre greci și turci a provocat pierderi umane și distrugerii.

Patriarhul din Constantinopol a fost de două ori expulzat. Biserica bulgară își proclamase autocefalia în 1872, fără acceptul Patriarhiei constantinopolitane. În cadrul tratatelor dintre greci și turci de la Lausanne, în 1923, guvernul român a solicitat celui de al Ankara ca Patriarhia ecumenică să funcționeze tot la Constantinopol. Turcia a acceptat, declarând că pune mare preț pe relația cu România. Tot în 1923, Miron Cristea a sfințit biserica românească din Sofia, ca simbol al frăției bisericilor surori, fapt remarcabil pentru care B. O. R. a primit mulțumiri și a fost considerat Centrul Ortodoxismului.

În 1924, patriarhul Ierusalimului a vizitat România și a acordat regelui Ferdinand Ordinul Sfântului Mormânt și titlul de Protector al Sfântului Mormânt. B. O. R. avea jurisdicție și în afara României, asupra comunităților de ortodocși români din Ierusalim și Europa (Viena, Paris, Sofia etc) ale căror biserici erau finanțate de Statul Român. În 1935 s-a înființat și Episcopatul Ortodox Român pentru credincioșii ortodocși din America.

După promulgarea legii din februarie 1925, mitropolitul primat Miron Cristea a trimis scrisori bisericilor ortodoxe surori, informându-le despre înființarea Patriarhiei României. A primit epistole cu binecuvântări din partea bisericilor ortodoxe și chiar de la alte biserici (episcopatul catolic din Berna, arhiepiscopatul anglican din Canterbury etc). Patriarhul constantinopolitan a trimis hotărârea (tomosul) de recunoaștere a noii Patriarhii la 30 iulie 1925. La ceremonia investiturii de la 1 noiembrie, duminică, au participat membrii Sfântului Sinod, reprezentanții Statului, ai cultelor din România și 21 de trimiși ai bisericilor ortodoxe surori.

Ministrul Cultelor, Alexandru Lapedatu, a citit decretul regal de investitură ca Patriarh, apoi regele Ferdinand a spus: Pe cât de fericit am fost când ai fost chemat de peste Munții liberați de vitejia ostașilor români la păstorirea Ungrovlahiei, pe atât de fericit sunt astăzi când îți încredințez cărja de Patriarh al B. O. R. Miron Cristea a făcut parte din Regența Principelui Mihai, instituită la 4 ianuarie 1926 alături de principele Nicolae și juristul Gheorghe Buzdugan.

A fost și președinte al Consiliului de Miniștri în două guverne (10 februarie 1938 - 6 martie 1939).

După moartea Patriarhului Miron Cristea (6 martie 1939) a fost ales Patriarh Nicodim Munteanu, înscăunat la 5 iulie 1939.

VIOREL GH. SPETEANU

0%

User Rating: Be the first one !